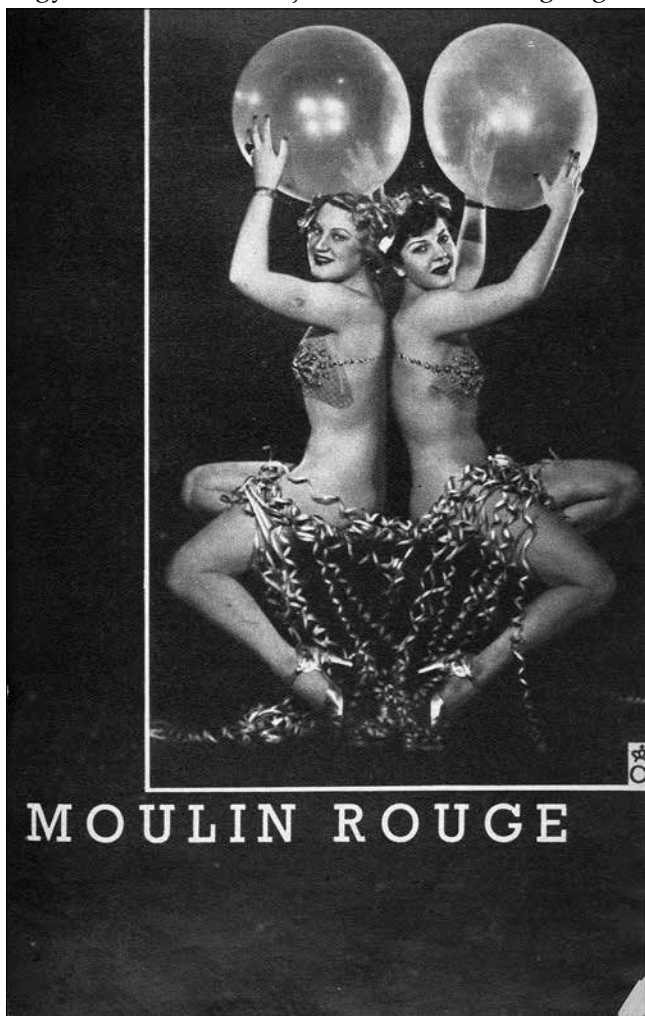

Az ismeretlen görli

Huncutságok a pesti éjszakában

A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum (Budapest III. Korona tér 1.) ezzel a címmel mutatja be időszaki kiállítás keretében fővárosunk két világháború közötti mulatóit. E téma sokak kíváncsiságát felkeltette. A nagy érdeklődésre való tekintettel május 7-éig meghosszabbították a tárlat látogathatóságát.

A hazai „szórakoztató ipar” történetében legendás volt ez a néhány évtized, amely során a revü- és a varietéműsorokkal hívogató mulatók a honi arisztokrácia, a nagypolgárság és a külföldi elit rendszeres találkozóhelyeivé váltak. Közkeletűségüket annak köszönhették, hogy helyszíneken pergő műsor és gyöngyöző pezsgő mellett lehetett élvezni a lányok szépségét és egymás társaságát. A külföldi lapok panoráma-rovatainak külső munkatársai nem véletlenül ítélték tudósításaikban a „Budapest by Night” fogalmát egyenrangúnak Párizs, London vagy akár New York éjszakai életével. Megsárgult,

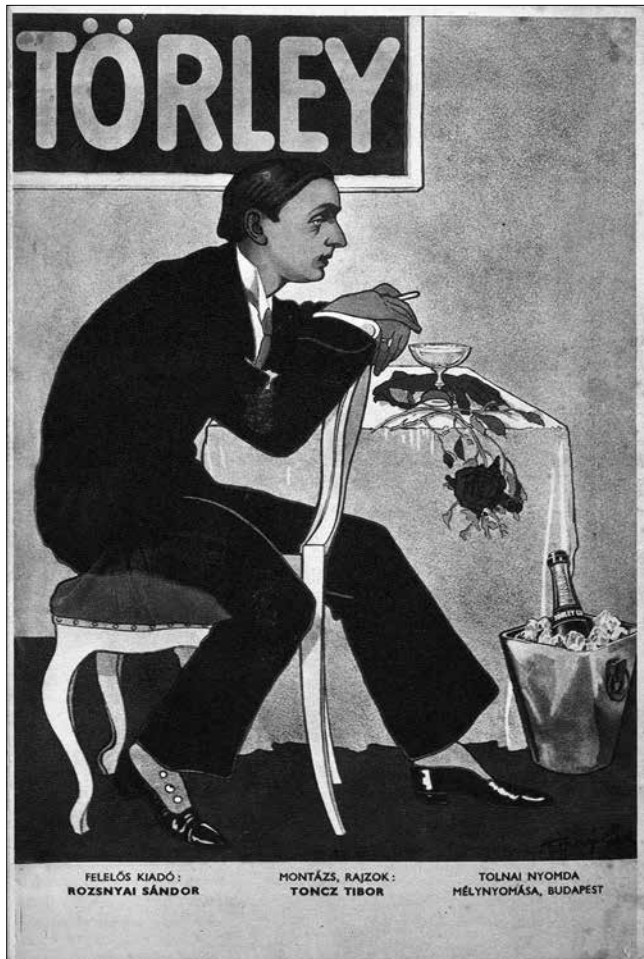
A pesti Moulin Rouge revütáncosnő párja

A Margit-szigeti Parisien Grill egyik görlje (Fotó: MKVM)

korabeli újságcikk-kivágás idézi egy globetrotter, azaz egy leginkább csak szórakozási vágytól fűtött világutazó szavait: „...tavasszal a Rivierán, nyár elején Karlsbadban, augusztusban a Margitszigeten legkedvesebb a nyaralás”. A külföldiek áradozva beszélnek a sziget szépségeiről és a szigeti éjszakai örömeiről: „a Parisien Grill tündérekastélya a Felső-sziget végében a legfinomabb szórakozások háza.” A számos kisebb-nagyobb mulatóhely (előkelősködő korabeli szóhasználat) élve: „dancing”) közül nem egy hamar tönkrement, tiszavirág életűnek bizonyult, a két hajdani luxusmulató – az Arizona és a Moulin Rouge – egykori híre-rangja azonban a mai napig tovább él.

A sajátos műfaj velejárója az a paradox helyzet, hogy ez a különleges múltidézés a könnyű műzsa névtelenségbe süllyedt (vagy csak jól csengő, felvett művésznévén futott) előadói helyett inkább a korabeli „civil hírességek”, a mulatózó vendégek neveit őrizte meg az utókornak. Ugyan, ki emlékszik ma-

Toncz Tibor: Törley pezsgő reklám – Tolnai Nyomda (fotó: MKVM)

napság már az olyan, „futószalagon gyártott szenzációs előadókra”, akiket csak korabeli bulvárlapok reklámjait lapozva idézhetünk fel egy-egy pillanatra? Az úgynevezett „egzotikus művészek” közül például festői nemzeti viseletben lépett fel az indiai Frie Cand'-Ree vagy Sabina Marra meg a kínai Jo-Hay-Tong, akárcsak a spanyol Dolly Ray flamenco táncosnő tarkabarka, nagyvirágos, dúsan rán-

colt cigány rokolyában, míg a latin-amerikai tangó frakkos-nagyestélyis párosa – Rita és Ramon –, „a parkett ördögei” Havannából érkeztek. A kabaré- és varietéfellépők hagyományosan igéző öltözetei között tovább tallózva említhetjük meg az orosz Vera Fedorow rafináltan nyakig zárt, hosszú ujjú és földig érő fekete fátyolöltözékét, amelynek oldal-sliccén csak hosszú lába villant ki combtőig. Az amerikai Edith Alexandar matrózruhában szteppelt, a magyar Linder Magda csupa csipke csodákban parádézott, Eva Mártha pedig óriási strucctoll legyezőt forgatott maga körül bravúrosan. A Boyzoff & Radványi páros férfi tagja a szó szoros értelmében „a tenyerén hordta” a spiccelő balerinát, Dolly Hopkins gyöngyökből hímzett bikiniben pózolt. Mademoiselle Diatala („a Montmarte kedvence”) némi toll-boában, cilinderben és fekete neccharisnyában hamisítatlan párizsi légkört árasztott. A német Margot Günther, aki idomított foxikkal adott elő vidám produkciót, szintén káprázatos ruhákkal tette emlékezetessé fellépéseit. Akadt teljesen pucér „névtelen csillag” sztriptíz-görl is, meg görkorcsoyás akrobata, valamint bűvész... És még hosszán folytathatnánk a felsorolást.

A kiállítóterben a szeparé (ez a sajtóságos, függönnyel elkülöníthető páholyszerű fülke) és a táncparkett mellett a pódium és az öltöző mása is felépült, így a mai látogató éppúgy beleképzelteti magát a hajdani vendégek, mint a revücsillagok vagy a kartáncosok helyzetébe. A régi felvételeken felbukkannak a mulatókat működtető, minden hájjal megkent néhai vállalkozók, és a kiállításon az is kiderül, milyen szálak fűzték a walesi herceget vagy Horthy kormányzó családjának egyes tagjait Pest éjszakai életéhez.

A tárlat kurátora, Molnár Dániel színháztörténész öt köz- és hat magángyűjtemény eddig csak ritkán, vagy egyáltalán nem látott kincseiből állította össze ezt a rendkívül érdekes összeállítást.

W. I.

A görkorcsoyá királynője: Käthe May – kettős montázs (Fotó: MKVM)